

Vuoden 2023 talousarvion täytäntöönpano-ohje

Kunnanhallitus antaa seuraavat ohjeet vuoden 2023 talousarvion täytäntöönpanosta sekä talouden ja toiminnan järjestämisestä. Ohjeet täydentävät lainsäädäntöä ja kunnan hallintosääntöä. Kunnanhallitus voi antaa tarvittaessa talousarviovuoden aikana uusia ohjeita menomäärärahojen käytöstä. Esihenkilöt huolehtivat, että henkilöstö saa tiedon talousarviosta, täytäntöönpano-ohjeesta sekä kuntastrategian tavoitteista.

1 Yleistä

Valtuusto on hyväksynyt kokouksessaan 14.12.2020 (§ 34) Ristijärven kunnan talousarvion vuodelle 2023 sekä taloussuunnitelman vuosille 2024-2025. Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Talousarvion täytäntöönpano-ohjeen tarkoituksena on antaa ohjeita valtuuston hyväksymän menojen ja tuloarvioiden täytäntöönpanossa ja seurannassa. Lisätietoja talousarvion täytäntöönpanosta antavat kunnanjohtaja ja hallintopäällikkö. Palvelualuepäälliköt voivat antaa osaltaan tätä talousarvion täytäntöönpano-ohjetta tarkempia ohjeita.

Talousarvion täytäntöönpanoa suunniteltaessa toimielinten vastaavien viranhaltijoiden tulee valvoa kunkin palveluketjun osalta määrärahojen käyttöä talousarvion mukaisiin käyttökohteisiin talousarviossa osoitetun suuruisina.

Talous- ja toimintasuunnitelmassa on hyväksytty strategiset, taloudelliset ja laadulliset tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot, joiden lisäksi on edelleen tarkkaan harkittava taloudellisuutta niin hankinnoissa kuin päivittäisessä toiminassakin.

Jokaisen toimielimen sekä palvelu- ja tehtäväalueen on huomioitava kuntastrategia toiminnassaan ja toiminnallisten tavoitteiden tulee tukea ja toteuttaa kuntastrategiaa. Kuntastrategian tavoitteiden toteutumista seurataan jokaisen työyksikön päivittäisessä työskentelyssä kuin johtoryhmässäkin.

2 Henkilöstö

Henkilöstösuunnitelma vuosille 2023 – 2025 sisältyy valtuuston hyväksymään talousarvioon.

Ristijärven kunnan toiminta, talous ja henkilöstö mitoitetaan siten, että ne ovat tasapainossa keskenään ja perustuvat palvelutuotantoon. Henkilöstöltä edellytetään sitoutumista ja omaaloitteisuutta yhteisiin tavoitteisiin. Tuloksellisuutta ja tuottavuutta kohennetaan panostamalla työhyvinvointiin ja osaamisen kehittämiseen.

Henkilöstösuunnittelussa huomioidaan eläköityvät työntekijät, rekrytointitarpeet ja tehtävien uudelleen järjestelyt sekä muut palveluorganisaatioon vaikuttavat järjestelyt. Työntekijän jäädessä eläkkeelle tai lähtiessä kunnan palveluksesta, on selvitettävä, kuinka työnkuva järjestetään kustannustehokkaasti ja tukien palvelurakennetta. Tehtävien järjestely olemassa olevien työntekijöiden kesken on viimesijainen vaihtoehto, joten talousarviossa ja tulevien vuosien suunnitelmassa huomioidaan henkilöstön palkkaukseen tarvittava määräraha. Suunnitelmakaudella tehtävänkuvat päivitetään ajan tasalle ja tarvittaessa tehtäviä järjestellään yhdessä Kainuun muiden kuntien kanssa.

Työt tulee pääsääntöisesti suunnitella niin, että ylitöitä ja työajan liukumaylityksiä ei synny. Työsuunnittelulla tuetaan myös henkilöstön työssä jaksamista. Ylitöiden tekemiseen tulee olla työ- ja virkaehtosopimuksen mukainen esimiehen lupa ja välttämättömät ylityöt annetaan

pääsääntöisesti vapaana. Liukumaylitykset annetaan aina vapaana lukuun ottamatta työsuhteen päättyessä olevaa kertymää, joka tulee suorittaa rahakorvauksena.

Palkkauksesta päätettäessä tulee kuulla palkka-asiamiestä, noudattaa kunta-alan sopimuksia ja kunnassa käytössä olevaa palkkaustaso. Harkinnanvaraisesta palkkauksesta päättää kunnanhallitus. Lomat tulee pitää KVTES:n pääsäännön mukaan lomanmääräytymisvuotta seuraavan vuoden huhtikuun loppuun mennessä. Vuodelle 2023 saa jättää talvilomaa enintään 10 tai 8 pv riippuen vuosilomapäivien kokonaismäärästä. Säästövapaita (vuosiloman siirtäminen säästöön) ei pääsääntöisesti hyväksytä.

Kehityskeskustelut käydään toukokuun loppuun mennessä kaikkien työntekijöiden osalta alkaen kunnanjohtajasta ja esihenkilöistä. Kehityskeskustelu voidaan pitää yksilö- tai ryhmäkeskusteluna. Talousarviovuonna valmistaudutaan KVTES:n ja TS:n sopimusten piiriin kuuluvien tehtävien osalta vaativuusarviointiin.

Toimivalta henkilöstöasioissa on määritelty hallintosäännössä.

3 Talousarvion sitovuus

Talousarviovuosi 2023 on toimielimiä sitova, suunnitelmavuosien osalta ohjeellinen. Sitovuus tarkoittaa, että varoja ei saa käyttää muihin kuin talousarviossa osoitettuihin tarkoituksiin, eikä enempää kuin talousarviossa on osoitettu.

Talousarvion toimintakatteen sitovuudesta vastaavat tilivelvolliset, mikä tarkoittaa vastuuta noudattaa talousarviota. Erillistä käyttösuunnitelmaa vastuualueittain ei laadita, vaan se sisältyy talousarvioon. Talousarvion käyttötalousosan sitovuustaso on tehtäväalueen toimintakate.

Vastuu näiden ohjeiden noudattamisesta ja niihin liittyvien toimenpiteiden toteutuksesta on palvelualuepäälliköillä/vastuualueiden esimiehillä ja johtoryhmällä sekä kunnanjohtajalla. Kunnanhallitus hyväksyy määrärahasiirrot tehtäväalueelta toiselle saman palvelualueen sisällä. Palvelualueen päällikkö hyväksyy määrärahasiirrot tehtäväalueen sisällä tehtävältä toiselle.

4 Käyttösuunnitelmat

Hallintosäännön 56 §:n mukaan valtuusto hyväksyy talousarvion käyttötalousosassa palvelualue- tai tehtäväaluekohtaiset sekä investointiosassa hankekohtaiset määrärahat, toimintatavoitteet ja tuloarviot. Kunnanhallitus hyväksyy palvelualuepäälliköiden esityksestä määrärahojen jaon tehtäväalueille, mikäli jakoa ei ole jo tehty valtuuston hyväksymässä talousarviossa tai siihen on tarvetta tehdä muutoksia. Kululajitason jakoperuste on henkilöstökulut, palvelujen ostot, aineet ja tarvikkeet sekä vuokrat ja muut kulut.

Investointiohjelman määrärahat valtuusto on hyväksynyt kohteittain. Kunnanhallitus voi siirtää talousarvioon sisältyvien kohteiden välillä määrärahaa kohteelta toiselle. Kokonaan talousarvioon sisältyvä kohteiden määräraha tulee hyväksyttäväksi valtuustotasolla, jos tarve on rahallisesti merkittävä kunnan kokonaistaloudessa. Kunnanhallitus voi siirtää talousarvion täytäntöönpanoon liittyvää toimivaltaa alaisilleen toimielimille ja/tai viranhaltijalle.

5 Talousarvion toteutumisen seuranta ja talousarviomuutokset

Kuntalain mukaan kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvio ja –suunnitelma sitovat palvelu- ja tehtäväalueita sekä henkilöstöä, ja ovat samalla näiden valvonnan välineitä. Talousarvion taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta

seurataan kunnanhallituksessa neljä kertaa vuodessa. Toiminnan ja talouden toteutumisesta sekä vuosiennusteesta raportoidaan valtuustolle huhtikuun ja elokuun lopun tilanteesta (hallintosääntö 57 §). Kuntastrategian tavoitteiden toteutumista seurataan ja arvioidaan kaksi kertaa vuodessa valtuustoseminaareissa.

Talousarviossa pysymiseksi palvelu- ja tehtäväluiden ja niiden alaisten viranhaltijoiden on seurattava talousarvion sekä valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumista kirjanpidosta lähetettävän kuukausiraportin pohjalta. Seuranta tehdään tili- ja kustannuspaikkatasolla. Mahdollisesti havaitut kirjausvirheet on korjattava välittömästi kirjanpitoon.

Jos toiminnassa tapahtuu sellaisia muutoksia, etteivät talousarviomäärärahat toimialalla tule riittämään tai ne ovat ylimitoitettuja, on asianomaisen palvelu- ja tehtäväalueen tehtävä esitys kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle **talousarviomuutokseksi**. Talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä kunnanvaltuustolle talousarviovuoden aikana. Talousarviovuoden jälkeen talousarvion muutoksia voidaan käsitellä vain poikkeustapauksissa.

Viranhaltijoiden määrärahasiirrot perustuvat toimivallan omaavan viranhaltijan päätökseen, joka tehdään Dynasty- asiahallintaohjelmaan ja toimitetaan kunnanhallitukselle tiedoksi.

Investointiohjelman toteuttamissuunnitelman hyväksyy kunnanhallitus ja se annetaan tiedoksi valtuustolle. Investointien määrärahan sitovuustaso on hankeryhmäkohtainen. Kunnanhallitus voi siirtää investointimäärärahaa talousarvioon sisältyvän hankeryhmän (esim. rakennukset) sisällä hankkeelta toiselle hankkeelle toteuttamissuunnitelman perusteella.

Rahoitusosan muutokset hyväksyy valtuusto (lainat).

6 Kiinteän omaisuuden ja metsäomaisuuden myyminen

Kunnanhallitus voi myydä kiinteää omaisuutta ja metsäomaisuutta investointien ja toimintojen rahoittamiseen talousarviomäärärahan rajoissa tai kun se muuten on tarkoituksenmukaista. Talousarviovuonna ja suunnitelmavuosina varaudutaan metsän myyntiin.

7 Maksuvalmiuden turvaaminen

Maksuvalmiuden turvaamiseksi lyhytaikaista kassalainaa voidaan ottaa valtuuston hyväksymän limiitin (2,5 milj. euroa) rajoissa. Nostovaltuus on kunnanjohtajalla. Lyhytaikaisen kassalainan käytössä on seurattava korkotason muutosta ja sen vaikutusta kunnan talouteen ja mahdollisuuteen hallita kuntatodistusohjelmaa. Kuntatodistusohjelman mukainen laina on luonteeltaan lyhytaikainen (laina-aika alle 1 v), mistä syystä sitä on lyhennettävä aina, kun kassatilanne sen mahdollistaa.

Maksuvalmiuden turvaamiseksi voidaan käyttää sijoitusomaisuuden tuottoa, mikäli se on taloudellisesti järkevää.

8 Tilivelvollisuus

Palvelualueiden toiminnasta vastaaville palvelualuepäälliköille ja tehtäväalueiden esimiehille tähdennetään tilivelvollisuuden merkitystä. Talousarvion toimintakatteen sitovuudesta vastaavat tilivelvolliset, mikä tarkoittaa vastuuta noudattaa talousarviota niin käyttösuunnitelman laatimisessa kuin sen toteutuksessa. Tilivelvollisia ovat kunnanhallitus, kunnanjohtaja, hallintopäällikkö, sivistystoimen päällikkö/rehtori ja tekninen päällikkö. Tehtäväalueiden esimiehet vastaavat omalta osaltaan oman vastualueensa talousarvion noudattamisesta.

9 Hankinnat

Hankintojen toteuttamisessa noudatetaan pienhankintaohjeita. Tarjouspyynnöt laaditaan käyttäen Clouidia –kilpailutusohjelmaa.

Lähtökohtana hankinnan toteuttamiselle on, että tavaran tai palvelun tarve on välttämätön ja että talousarviossa on hankinnalle osoitettu määräraha. Hankinnoissa on noudatettava julkisten hankintojen kilpailutuksesta annettuja säädöksiä sekä kunnan omia ohjeita. Hankinnat on pyrittävä ajoittamaan tasaisesti koko vuodelle. Hankintarajat on määritelty hallintosäännössä.

Mahdolliset tietojärjestelmäpalveluiden hankinnat tehdään pääasiassa yhteistyössä Kainuun muiden kuntien kanssa. Työasemat, näytöt, puhelimet yms. laitteet hankitaan pääasiassa Atealta.

10 Hankkeet, projektit ja investoinnit

Uuden investointikohteen aloittamisen yhteydessä vastuualueen on selvitettävä kirjanpideon kanssa hankkeen alv-käsittely, poistoaika ja poistojen määräytyminen (tasapoisto/menojäännöspoisto). Investoinnin toteuttajana oleva vastuualue seuraa investointien määrärahan riittävyyttä sekä raportoi kirjanpitoon tarvittavien tietojen osalta. Jo aloitetut, mutta keskeytetyt investointihankkeet kirjataan kuluksi jo syntyneiden kustannusten osalta.

Investointien toteuttamista ja seuranta varten laaditaan vuosikello, jonka pohjalta informoidaan kunnanhallitusta.

Voimassa oleva poistosuunnitelma on hyväksytty valtuustossa 28.11.2012. Valmistuneen investoinnin poistoaikaa määräytyy kohteen taloudellisen pitoajan perusteella.

11 Ostolaskut ja tilimerkinnät

Toimielimen on jokaisen tilivuoden alussa nimettävä henkilöt, jotka sen puolesta hyväksyvät tositteet, sekä heille varahenkilöt. Ostojen asiatarkastukseen ja hyväksyntäketjuun tulee kiinnittää erityistä huomioita. Asiatarkastajana ja hyväksyjänä ei saa olla sama henkilö ja oman esimiehen laskuja tai itse tilaamiaankin hankintoja ei saa hyväksyä.

Laskentatunnisteet (Y:\konserni\kirjanpito-ohjeita, tilikartta ym\tilikartta\laskentatunnisteet 1.1.2020), uusien tilien, kustannuspaikkojen sekä kohteiden ja projektien avaamispyynnöt toimitetaan Monetralle kainuu.kirjanpito@monetra.fi. Jokainen palvelu- ja vastuualue huolehtii itse investointeihin, hankkeisiin ja projekteihin tarvittavien tiliointitietojen avauspyynnöistä. Tilikarttaa on täydennettävä aina, kun uusi tili, kustannuspaikka, kohde tai toiminto otetaan käyttöön.

12 Palvelutuotanto

Palveluiden hinnoittelussa tulee huomioida kustannusten nousu ja palvelun tuottamisesta syntyvät kustannukset. Palvelualueet vastaavat tulojen laskuttamisesta ajallaan ja täysimääräisenä laskutus- ja perintäohjeen mukaisesti. Saatavien poistamisesta päätetään hallintosäännön mukaisesti.

Keskeisinä keinoina organisaation toiminnan tehostamisessa ovat sähköisten palvelujen lisääminen, sisäisen ja ulkoisen viestinnän tehostaminen ja palveluverkon kustannusten ja laadullisten tekijöiden tarkasteleminen kokonaisuutena.

Yhdessä Kainuun kuntien kanssa toteutettavat hankkeet ja projektit tehostavat erityisesti tietohallinnon toimivuutta ja digitaalisten palveluiden saatavuutta. Tehtävien uudelleenjärjestelyjen

osana on tarkasteltava muiden Kainuun kuntien kanssa jaettavien resurssien ja ostopalveluiden mahdollisuus.

13 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet ja periaatteet 14.12.2022 § 32. Toiminnassa on noudatettava sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteita ja niitä tarkentavia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeita. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta on osa jokapäiväistä toimintaa vuosittain hyväksyttävän suunnitelman mukaisesti.

Määrärahojen toteutumisesta meno- ja tulolajeittain, tavoitteiden toteutumasta sekä ennusteesta raportoidaan kunnanhallitusta neljä kertaa vuodessa ja valtuustoa huhti- ja elokuun tilanteesta. Samalla on annettava selvitys investointihankkeiden toteutumisesta ja niiden määrärahojen käytöstä.

Investointihankkeista tulee tehdä loppuseelvitys kahden kuukauden kuluessa niiden valmistuttua. Loppuseelvitys annetaan tiedoksi kunnanhallitukselle. Loppuseelvityksen tulee sisältää tiedot hankkeen suoritustavasta, tehdyistä sopimuksista ja hankkeen lopullisista kustannuksista.

Palvelu- ja tehtäväalueet vastaavat toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoivat kunnanhallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä. Lisäksi kunnanhallitus hyväksyy sisäisen valvonnan vuosisuunnitelman. Riskien toteutumista seurataan talouden raportoinnin sekä tilinpäätöksen yhteydessä. Toteutuneisiin riskeihin on reagoitava välittömästi riskin merkittävyyden edellyttämällä tavalla. Riskienhallinnan nykytilan riittävyyttä on arvioitava ja päivitettävä tarpeen mukaan.

14 Talouden vuosikello

1. Talousarvion 2023 täytäntöönpano-ohje, kh 23.1.2023
2. Tilinpäätös 2022, kh 20.3.2023
3. Talouden, investointien ja sopimusten seurantaraportti 1-3(4), kh 30.4.2023 mennessä
4. Tilinpäätös 2022 ja talouden seurantaraportti 1-4, kv 14.6.2023
5. Talouden seurantaraportti 1-6, kh 08/2023
6. Talousarvion 2024 laadinnan ja aikataulun ohje 08-09/2023
7. Talouden ja investointien seurantaraportti 1-8, kh ja kv 09-10/2023
8. Talousarvio 2024 ja -suunnitelma 2025-2026, kh 11/2023
9. Talousarvio 2024 ja -suunnitelma 2025-2026, kv 12/2023